

АУДИОВИЗУЕЛНИ АРХИВ
И ЦЕНТАР
ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ САНУ

I НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП

ПРИМЕНА ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ У КУЛТУРИ И НАУЦИ

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО, БЕОГРАД

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
AUDIOVISUAL ARCHIVE AND CENTER FOR DIGITALISATION OF SASA

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW, BELGRADE

1. SCIENTIFIC-EXPERT MEETING

APPLICATION OF DIGITIZATION IN CULTURE AND SCIENCE

Editors

Dr. Djuro Kutlača
Academician Aleksandar Kostić
Dr. Dragan Prlja
Radoslav Zelenović

Compiled by

Dr. Djuro Kutlača
Dr. Dragan Prlja

BELGRADE 2019

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
АУДИОВИЗУЕЛНИ АРХИВ И ЦЕНТАР ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ САНУ

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО, БЕОГРАД

1. НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП

ПРИМЕНА ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ У КУЛТУРИ И НАУЦИ

Уредници

др Ђуро Кутлача
академик Александар Костић
др Драган Прља
Радослав Зеленовић

Приредили

др Ђуро Кутлача
др Драган Прља

БЕОГРАД 2019

ПРИМЕНА ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ
У КУЛТУРИ И НАУЦИ

APPLICATION OF DIGITIZATION
IN CULTURE AND SCIENCE

Издавачи
Српска академија наука и уметности
Аудиовизуелни архив и центар
за дигитализацију САНУ
Институт за упоредно право, Београд

Published by
Serbian Academy of Sciences and Arts
Audiovisual Archive and Center
for Digitalisation of SASA
Institute of Comparative Law, Belgrade

За издаваче
Владимир С. Костић
Владимир Чоловић

For the Publishers
Vladimir S. Kostić
Vladimir Čolović

Рецензенти
Проф. др Стеван Лилић
Проф. др Гордана Гасми
Проф. др Душица Семенченко

Reviewed by
Prof. Dr. Stevan Lilić
Prof. Dr. Gordana Gasmi
Prof. Dr. Dušica Semenčenko

Тираж
300

Copies
300

ISBN 978-86-80186-41-2 (ИУП)
ISBN 978-86-7025-836-5 (САНУ)

ISBN 978-86-80186-41-2 (IUP)
ISBN 978-86-7025-836-5 (SANU)

Штампа
„Службени гласник“

Printing
"Službeni glasnik"

Издавање ове књиге и одржавање научног скупа финансијски су помогли

Српска академија наука и уметности

и

Институт за упоредно право, Београд

Сва права задржана. Ниједан део ове књиге не може бити репродукован, преснимаван или преношен било којим средством – електронским, механичким, копирањем, снимањем, или на било који други начин без претходне сагласности аутора и издавача.

- 7 | РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА
- 9 | О СКУПУ И ЗБОРНИКУ „ПРИМЕНА ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ У КУЛТУРИ И НАУЦИ“
- 11 | *Александар Косић*
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА НАЦИОНАЛНОГ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
КАО ДУГОРОЧНИ СТРАТЕШКИ ПРОЈЕКАТ
- 21 | *Радослав Зеленовић*
АУДИОВИЗУЕЛНИ АРХИВ И ЦЕНТАР ЗА ДИГИТАЛИЗАЦИЈУ САНУ:
ПОКУШАЈ ДОСТИЗАЊА ВРХУНСКИХ СТАНДАРДА У
ДИГИТАЛИЗАЦИЈИ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
- 31 | *Зоран Оџановић и Бојан Маринковић*
ПРИКАЗ ДОПРИНОСА МАТЕМАТИЧКОГ ИНСТИТУТА САНУ И
МАТЕМАТИЧКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ ДИГИТАЛИЗАЦИЈИ
КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ БАШТИНЕ ОД 1990-ИХ ДО ДАНАС
- 43 | *Ђуро Кушлача, Душица Семенченко, Дијана Штјрбац и Лазар Живковић*
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ У СТРАТЕГИЈИ ПАМЕТНЕ
СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ СРБИЈЕ
- 61 | *Слободан Миладиновић*
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ: ОД ПРИВИЛЕГИЈЕ ДО НЕОПХОДНОСТИ
- 77 | *Мирко Стојковић*
УЛОГА УМЕТНОСТИ У ДИГИТАЛИЗАЦИЈИ КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ
- 87 | *Маријана Вигас-Бубања*
ЗНАЧАЈ И ПЕРСПЕКТИВЕ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ ПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ
- 107 | *Мирјана Јелић*
ПРИМЕНА ДОМАЋИХ И ИНОСТРАНИХ ДИГИТАЛНИХ
РЕПОЗИТОРИЈУМА ПАТЕНТНЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ПАМЕТНО
ОДАБИРАЊЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

- 123 | *Нашаша Милојевић и Драган Васиљевић*
ПРЕТРАЖИВАЊЕ ДИГИТАЛНИХ РЕПОЗИТОРИЈУМА
ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ
- 137 | *Сузана Полић*
УПРАВЉАЊЕ ЗНАЊЕМ И ЗАШТИТА НЕМАТЕРИЈАЛНОГ
КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
- 147 | *Марио Рељановић, Драган Прља и Стефан Ангоновић*
ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ
БАШТИНЕ У СРБИЈИ
- 157 | *Дражен Церовић*
ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ
БАШТИНЕ У ЦРНОЈ ГОРИ
- 175 | *Катица Томић*
ПРАВНИ АСПЕКТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ
БАШТИНЕ У РЕПУБЛИЦИ ХРВАТСКОЈ –
CROWDFUNDING ФИНАНСИРАЊЕ
- 191 | *Андреј Дилићенски*
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА И ЗАШТИТА ПОДАКА У СВРХЕ НАУЧНОГ
ИСТРАЖИВАЊА И АРХИВИРАЊА У ЈАВНОМ ИНТЕРЕСУ
- 203 | *Гордана Гасми, Вања Кораћ и Сања Прља*
ЕВРОПСКИ ПРОПИСИ И ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ
И НАУЧНЕ БАШТИНЕ
- 213 | *Нашаша Мрвић Петровић и Владимир Чоловић*
ПЛАГИЈАРИЗАМ У ЕРИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ – ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ
- 227 | *Ана Баширићевић и Никола Пауновић*
ДИГИТАЛИЗАЦИЈА КУЛТУРНЕ И НАУЧНЕ БАШТИНЕ
И ВИСОКОТЕХНОЛОШКИ КРИМИНАЛ
- 243 | *Ђорђе Кривокајић и Јелена Агамовић*
ШТА ОТВОРЕНИ ПОДАЦИ МОГУ ДОНЕТИ ДИГИТАЛИЗАЦИЈИ
КУЛТУРНЕ БАШТИНЕ

„Стратегија европске културне баштине за 21. век“ (усвојена 2017. године) промовише различитост, оснаживање заједнице оних који се баве проблематиком културне баштине и промовише допринос културне баштине одрживом развоју. Кроз културну баштину Стратегија се фокусира на питања образовања, истраживања и доживотног образовања. Циљеви Стратегије ће се остваривати успостављањем центра за упознавање са културним наслеђем и центра за обуку професија које се баве културним наслеђем, као и посебних програма истраживања и образовања. Имплементација процеса дигитализације културне баштине, предмет је сталног праћења и оцењивања нивоа успешности и ефикасности реализације Стратегије европске културне баштине од стране институција Европске уније. Процес придруживања Србије Европској унији, између осталог, обухвата и прихватање смерница и препорука Европске уније које се односе на процес дигитализације културне баштине Србије. Уградња препорука СМ/Rec (2017)1 Европске уније у кључне документе Владе Републике Србије (Стратегија развоја културе и Акциони план за реализацију Стратегије) и њихова имплементација, потребан је услов за интензивирање активности на дигитализацији културне баштине у Србији.

Стратешки оквир који је усвојила Европска унија у овој области имплицира неопходност да се критички преиспита позиција Србије у односу на то шта је урађено на дигитализацији културне баштине у процесу који траје више од две деценије.

Први Научно-стручни скуп „Примена дигитализације у култури и науци“ организован је у сарадњи Аудиовизуелног архива и центра за дигитализацију САНУ, Института за упоредно право и Института „Михајло Пупин“. Скуп је одржан 16. новембра 2018. године у Аудиовизуелном архиву и центру за дигитализацију Српске академије наука и уметности и на њему је изложено 19 научних и стручних радова који су рецензирани и обједињени у овом зборнику. Скуп и пратећи зборник представљају допринос организатора скупа и аутора радова иницирању процеса вредновања постигнутог и покретања дијалога о будућности дигитализације културне и научне баштине у Србији. Схватајући да је праћење и вредновање активности и резултата дигитализације културне и научне баштине

потреба и обавеза свих учесника у том процесу, од државних институција, организација културе и науке, до свих заинтересованих грађана Србије, приређивачи овог зборника су уверени да ће радови у њему представљати значајан допринос покретању ширег дијалога о томе шта је урађено и шта треба предузети да се отвори за јавност и интензивира процес дигитализације културне и научне баштине у Србији.

Београд, новембар 2018.

Ђуро Кутлача
Драган Прља

О СКУПУ И ЗБОРНИКУ „ПРИМЕНА ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ У КУЛТУРИ И НАУЦИ“

Оснивање Аудиовизуелног архива и центра за дигитализацију САНУ, поред настојања да се дигитализацијом сачува културно и научно наслеђе Србије, имало је за циљ и постављање стандарда квалитета дигитализације, дефинисање пратећих процедура, али је то био и покушај да се иницира систематски приступ дефинисању правног оквира у коме се обавља дигитализација културног наслеђа. Имајући у виду стање дигитализације у Србији, сваки од ових циљева је неодложна потреба без које ће се она и даље одвијати несистематски, стихијно, без јасних дугорочних пројекција и, на крају, без ефикасно уложених средстава.

У намери да се овакво стање бар делимично промени, Аудиовизуелни архив и центар за дигитализацију САНУ иницирао је скупове који би се организовали једном годишње, при чему би сваки скуп имао јасан фокус на једном од проблема дигитализације културног наслеђа. После сваког скупа објавио би се зборник саопштених радова који би уједно био и сведочанство о томе на који начин је у Србији схваћена ова делатност, са којим се проблемима и нејасноћама суочава и најзад у којој мери је држава спремна да дигитализацији културног наслеђа приступи са дугорочним пројекцијама које имају не само културни већ и стратешки значај.

Зборник који је пред нама носи наслов „Примена дигитализације у култури и науци“. То је уједно и наслов свих будућих скупова ове врсте и пратећих зборника радова. Први скуп је одржан 16. новембра 2018. године у Аудиовизуелном архиву и центру за дигитализацију САНУ и на њему је 30 излагача саопштило 19 радова. Већина радова била је усмерена на правне оквире дигитализације шире схваћене, чиме је постављена основа из које је могуће дедуковати специфична акта која би се односила на дигитализацију културног наслеђа у Србији. Следећи скуп, који би требало да се одржи крајем 2019. године, требало би да буде посвећен стању дигитализације у установама културе у Србији.

Са надом да ће овакви скупови и пратећи зборници постати стални и да ће бар донекле променити стање дигитализације нашег културног наслеђа, Аудиовизуелни архив и центар за дигитализацију САНУ ће и убудуће бити спреман да уложи све напоре у њиховој организацији и објављивању пратећих зборника.

Александар Костић
председник Стручног савета
Аудиовизуелног архива и центра за дигитализацију САНУ

